

ספר משלי פרק ח

(לב) וְעֵתָהּ בָּנִים שָׁמְעוּ לִי וְאֲשֵׁרֵי דְרָכֵי יִשְׁמְרוּ:

(לג) שָׁמְעוּ מוֹסֵר וְחֹכְמוֹ וְאֵל תִּפְרָעוּ:

(לד) אֲשֵׁרֵי אָדָם שָׁמַע לִי לְשִׁקֹּד עַל דְּלֹתַי יוֹם לְשֹׁמֵר מְזוּזַת פֶּתַחַי:

(לה) כִּי מִצְּאֵי מִצְּאֵי {מִצְּאֵי} חַיִּים וַיִּפְקֹ רְצוֹן מֵה':

(לו) וְחֹטְאֵי חֹמֶס נִפְשׁוּ כָּל מִשְׁנֵאֵי אֶהְבוּ מוֹת:

ביאור הגר"א - משלי פרק ח פסוק לב

ועתה בנים שמעו לי - היינו התורה תשמעו. ואשרי דרכי ישמרו - מי שישמור את התורה לקיימה:

ביאור הגר"א - משלי פרק ח פסוק לג

שמעו מוסר וחכמו כי לדרכי ה' צריך ב' דברים מוסר וחכמה כמ"ש לאמר לאסירים גו' וזהו מוסר וחכמה. ואל תפרעו - כלומר תחילה שמעו ואח"כ אל תפרעו לא יפירו את המוסר והחכמה מלקיימן. והענין שעכשיו לפי שמסיים את הספר חוזר לראש הספר שאמר שם ג' דברים מוסר וח"ב ואמר שם אח"כ גם במעשה לקחת גו' להבין גו' תלת כלילן בתלת. ואמר ג"כ כאן "בנים שמעו לי" הוא בינה כמ"ש "כי אם לבינה תקרא" "שמעו מוסר וחכמו" ואמר ג"כ במעשה "אשרי דרכי ישמרו" "ואל תפרעו" תלת כלילן בתלת:

ביאור הגר"א - משלי פרק ח פסוק לד

אשרי אדם שומע לי לשקוד - כלומר ללמוד ע"מ לקיים. לשקוד על דלתותי יום יום - הן בתי מדרשות שצריכין ללמוד כל היום, וכל הימים, וזהו יום יום. לשמור מזוזות פתחי - הן בתי כנסיות וזהו "לשמור" וכמ"ש אקדימו וחשיכו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חיי כמ"ש אח"כ כי מוצאי מצא חיים.

והענין שהדלתי תורה הן צדקה ומשפט כמ"ש לעיל "באורח צדקה אהלך בתוך נתיבות משפט." וכמ"ש "מ"ט פשוטי כרעיה דגימ"ל לדל"ת? שכן דרכי גומלי חסדים לרוץ אחרי דלים." וכן במשפט כמ"ש "ר' אמי ור' אסי הוו מטפחי אעיברא דדשי ואמר כל מאן דאית ליה דינא ליעול."

מזוזות פתחי - הן אהבה ויראה כמ"ש בזוהר פרשה ויקרא "מאי שני פתחים אהבה ויראה מעון ומכון כו'." וכמ"ש עבדו את ה' ביראה עבדו ה' בשמחה וכמ"ש צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך, וכמ"ש ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו. והן ה' דרגין דמהימנותא, ד' רגלין דכסא והכסא, ואמר שומע ולשקוד שהוא הולך ועושה:

ביאור הגר"א - משלי פרק ח פסוק לה

כי מוצאי מצא חיים ויפק רצון מה' - כי מוצאי מצא חיים היא התורה שהיא עץ חיים למחדשים בה, והחכמה תחיה את בעליה. ויפק רצון מה' - הוא תפילה כמ"ש ואני תפילתי לך ה' עת רצון יהיו לרצון אמרי פי תקבל ברחמים וברצון את תפלתנו: